

NASIONALE SENIOR CERTIFIKAAT-EKSAMEN
NOVEMBER 2023

MUSIEK: VRAESTEL I

NASIENRIGLYNE

Tyd: 3 uur

100 punte

Hierdie nasienriglyne is voorberei vir gebruik deur eksaminatore en subeksaminatore, wat 'n standaardisasievergadering moet bywoon ten einde te verseker dat die riglyne konsekwent geïnterpreteer en toegepas word gedurende die nasien van kandidate se skrifte.

Die IEB sal nie enige gesprek of korrespondensie oor enige nasienriglyne voer nie. Daar word besef dat daar verskillende sienings oor sekere sake van beklemtoning of besonderhede in die riglyne kan wees. Daar word ook besef dat sonder die voordeel van die bywoning van 'n standaardisasievergadering, daar verskillende interpretasies van die toepassing van die nasienriglyne kan wees.

VRAAG 1

Luister na **Snit 01 (01:14)**, **Snit 02 (0:43)**, **Snit 03 (01:05)**, **Snit 04 (0:39)** en **Snit 05 (01:24)**.

1.1 Verbind elke term hieronder met die snit waarin dit gehoor word. Gebruik elke term net een keer.

A	Mineurtoonsoort	F	Baritonstem
B	Sekwens	G	Strykkwartet
C	Nabootsing	H	Geleidelike crescendo
D	Sinkopasie	I	Drieslagmaat
E	Tweeslagmaat	J	Klavierbegeleiding (piano comping)

Snit 1	Snit 2	Snit 3	Snit 4	Snit 5
B	A	D	E	C
I	G	J	F	H
H	D	A		

1.2 Verwys na onderstaande melodie terwyl na **Snit 06 (0:22)** geluister word.

Ritme

5

9

13

1.2.1 Korreger die ritme in maat 3. Skryf jou antwoord op die notebalk hieronder.

1.2.2 Gebruik die gegewe ritme en vul die ontbrekende note in maat 10 in.

Luister na **Snit 07 (01:07)**.

1.3 Daar is net drie stelle woorde, hoewel hulle herhaal word.

*Glory to God in the highest
And peace on earth
Goodwill towards men*

Daar is etlike verskillende musikale **teksture** in hierdie uittreksel. Beskryf twee kenmerke van die musikale teksture wat vir elke stel woorde gebruik word.

Glory to God in the highest	Homofonies / akkoordtekstuur / melodie en begeleiding Stemme sing terselfdertyd in harmonie saam
And peace on earth	Monofoniese tekstuur Manstemme sing saam in oktawe/eenstemmig Strykersakkoorde aan die einde
Goodwill towards men	Polifoniese tekstuur Fuga / nabootsing Stemme kom in, een na die ander (bas, tenoor, alt, sopraan)

1.4 Luister na **Snit 08 (03:05)**. Die volgende paragraaf bevat VYF (5) onakkuraathede. Korrigeer die onakkuraathede hieronder.

Jy het na 'Boplicity' geluister. Hierdie Gil Evans-verwerking is van die ateljee-album **Time Out** en is opgeneem deur die Miles Davis-**kwintet** in 1949. Die opname bevat 'n paar klassiek-opgeleide musikante wat onkonvensionele jazz-instrumente soos die **viool** en tuba gespeel het. 'Boplicity' is gebaseer op 'n **12-maat blues**-struktuur en het 'n matige tempo. Dit begin met 'n **4-maat-inleiding** en die **openings 'chorus' is volledig vir die volle ensemble uitgeskryf**.

Onakkuraatheid	Korreksie
Ateljee-album <i>Time Out</i>	Ateljee-album <i>Birth of the Cool</i>
Miles Davis kwintet	Miles Davis nonet
Onkonvensionele jazz-instrumente soos die viool en tuba	Franse horing en tuba
Gebaseer op 'n 12-maat-bluesstruktuur	Gebaseer op 'n 32-maat-lied/ AABA-struktuur
Die openingskoor is volledig vir die volle ensemble uitgeskryf	Die openingskoor is volledig vir die volle ensemble uitgeskryf, minus die klavier
4-maat-inleiding	Geen inleiding

VRAAG 2

Luister na **Snit 09 (01:30)**, wat 'n uittreksel uit die lied "Maria" van *West Side Story* is. Die lirieke kom voor in **Bylaag A** in die Hulpbronboekie.

- 2.1 Noem die tipe stem wat hierdie uittreksel sing.

Tenoor

- 2.2 Beskryf TWEE kenmerke van die vokale melodie in die **Inleiding**.

Reël 1 en 3 word in 'n resitatiewe styl gesing

Reël 1 en 3 is hoofsaaklik monotoon

Rubato (vry) gesing

Legato gesing

Die eerste drie herhaalde "Maria's" gebruik dieselfde toonhoogte (C#-F#-E)

Klein omvang (d.i. omvang van 'n 5e)

Reël 1 tot 3 is sag (klavier). Daar is 'n crescendo en diminuendo in reël 2 en dan 'n crescendo in reël 4 wat na die strofe lei.

- 2.3 Vergelyk die **ritme en metrum** in die Inleiding en Strofe.

Inleiding	Strofe
Enkelvoudige vierslag (C of 4/4)	Enkelvoudige tweeslag (2/2)
Gebruik van rubato	Gebruik van kwartnoot-triole (Reël 6, 9, 13)
Gebruik van agtstenoot-triole	Woord 'Maria' is gesinkopeerd in Reël 5-15
	Gebruik van Latyns-Amerikaanse ritmes – verteenwoordig Maria se Spaanse herkoms
	Kombinasie van tweeslag- en drieslag-metrum in die melodie en binnestemme

(2 × 1/2 in elke afdeling)

Ritme: (1)

Metrum: (1)

- 2.4 Watter interval word aan die einde van reël 4 gehoor? Wat is die betekenis van hierdie interval in *West Side Story*?

Vergrote 4de / Drietoen / Tritonus

Leitmotif – verteenwoordig die verdoemde liefde van Maria en Tony

Dit word deurgaans gebruik as 'n verenigende element.

Wanneer dit tot 'n volmaakte 5de oplos = gee 'n gevoel van optimisme en liefde; wanneer onopgelos = verteenwoordig geweld.

- 2.5 Bernstein gebruik woordskildering om die lirieke te verhoog. Gee TWEE voorbeelde wat in hierdie uittreksel voorkom.

'Sê dit sag' = pp sub; skielik baie stil;

Amper soos bid = stil (p); volmaakte 5^e op die woord 'bid'.

'Sê dit hard' = begeleiding en sang is forte; crescendo

Luister na **Snit 10 (0:54)**.

2.6 Watter tipe lied is dit?

Ensemble / Kwintet

2.7 Identifiseer die tekstuur van die uittreksel en beskryf hoe dit deur die karakters geskep word.

Polifonies

Elke individu/groep sing hul eie melodielyn, wat gesamentlik hul individuele gedagtes, aspirasie en motiewe uitdruk.

Riff en Bernardo: dink aan die bakleiery wat daardie aand tussen hulle twee bendes gereël is.

Anita: dink aan haar "nagtelijke aktiwiteit" met Bernardo na die geveg.

Tony en Maria: sing oor hul romantiese liefde.

2.8 Die musiekblyspel *West Side Story* was 'n mylpaal-musiekblyspel vir sy tyd. Gee TWEE redes hiervoor.

**Onderwerp – handel oor rasisme tenoor immigrante, bende-oorlogvoering
Verskeidenheid musiekstyle (jazz, opera-agtige ensemble, Latyns-Amerikaans-kontemporêr)**

Tragiese intrige – twee mense sterf

Gebruik van dissonansie (drietoon/tritonus)

Samesmelting van dans en drama

Prominente rol van dans

VRAAG 3

Luister na **Snit 11 (0:15)**, **Snit 12 (0:13)**, **Snit 13 (0:13)** en **Snit 14 (0:08)**, en verwys na **Bylaag B** in jou Hulpbronboekie wat uit die Inleiding van Don Giovanni kom.

3.1 Identifiseer in elke snit die karakter, sy/haar aksie en hoe hy/sy deur die musiek uitgebeeld word.

	Karakter	Handeling	Hoe word die karakter in die musiek uitgebeeld
Snit 11	Leporello	Leporello kruip weg wanneer hy iemand hoor aankom	Komiese karakter – Rammelsang / een noot per lettergreep
Snit 12	Commendatore	Daag Don Giovanni tot 'n tweegeveg uit	Gepunteerde ritmes, wye omvang
Snit 13	Donna Anna	Hardloop op die verhoog, baklei met Don Giovanni	Gepunteerde ritmes, wye omvang Woedend/kwaad – forte Hoë register Rage aria (woede-aria)
Snit 14	Don Giovanni	Sit Donna Anna agterna	Eggo Donna Anna se vokale lyn – sy metode van verleiding. Verander sy karakter om by die karakter vir wie hy sing, te pas.

Luister na **Snit 15 (02:26)**. Die partituur en lirieke met 'n Engelse vertaling verskyn as **Bylaag C** in die Hulpbronboekie.

3.2 Identifiseer die toonsoort van die stuk.

Db-majeur

3.3 Dui die struktuur van die lied aan.

Strofies	Deurgekomponeer	Gewysig-strofies
----------	-----------------	------------------

3.4 Gee 'n rede vir jou antwoord in Vraag 3.3 en sê hoekom die komponis hierdie vormstruktuur gebruik het om die woorde van die gedig te toonset.

Ander musiektoonsetting vir Strofe 3.

Die gedig het 'n ander musiektoonsetting vir Strofe 3 vereis.

3.5 Vergelyk *Die Forelle* met jou voorgeskrewe werk *Der Erlkönig* betreffende woordskilderkuns en programmatiese elemente, tonaliteit, vorm, melodie en liriese inhoud.

	<i>Die Forelle</i>	<i>Der Erlkönig</i>
Woordskilderkuns en Programmatiese elemente	<p>Speels, gelukkige forelle wat swem en uit die water spring; klap van 'n visstert; = Sestiende note (sestool) in klavier stel die visse wat swem voor.</p> <p>Majeurtoonsoort = speelse, gelukkige forelle</p> <p>Forel veg vir oorlewing (Strofe 3): = mineurtoonsoort,</p> <p>Visserman wat die water roer, maak dit modderige/donker; verhoog die spanning. = akkoorde in klavier/herhalende agste-akkoorde = verandering van begeleiding = crescendo</p>	<p>Galoppende perd = Konstante trioelpatroon in begeleiding:</p> <p>Toenemende vrees van die kind; = Chromatiese melodie wat styg/opgaan elke keer wanneer die seun sing:</p> <p>Verleidende aard van die Elwekoning: = majeurtoonsoort, verandering van begeleiding</p>
Tonaliteit	Majeurtoonsoort. Verander na strofe 3 (wanneer forel gevang word)	Mineurtoonsoort. Verander na majeur vir Elwekoning
Vorm	Gewysig-strofies	Deurgekomponeer
Melodie en liriese inhoud	<p>Verteller vertel die verhaal. Tragiese verhaal. Melodie verander in strofe 3. Stemming verander in strofe 3.</p>	<p>Drie karakters in eerste persoon. Elwekoning is tragiese verhaal. Melodie verander deurgaans afhangende van die storielyn. Stemming vmet elke karakter.</p>

VRAAG 4

Luister na **Snit 16 (0:19), Snit 17 (0:19), Snit 18 (0:19), Snit 19 (0:34)** en **Snit 20 (0:15)**.

- 4.1 **Vier** van die snitte kom uit Beethoven se Vyfde Simfonie en **EEN** uit 'n vroeër simfonie deur dieselfde komponis. Identifiseer die snitte deur hul posisie in die Vyfde Simfonie te gee. Identifiseer die snit wat nie uit die Vyfde Simfonie kom nie en noem dit “ander”.

Snit 16	Tweede tema
Snit 17	Slot-tema in uiteensetting / Kodetta tema
Snit 18	Eerste tema
Snit 19	'Ander' – Tema uit 'n ander simfonie
Snit 20	Oorgangstema (brug) tussen tema 1 en 2

Luister na **Snit 21 (0:28)** en verwys na **Bylaag D** in die Hulpbronboekie.

- 4.2 Identifiseer die seksie van die beweging waaruit hierdie uittreksel kom.

Koda

- 4.3 Beskryf EEN (1) element van musiek wat deur Beethoven gebruik is om die intensiteit en opwinding in hierdie deel van die beweging te verhoog.

Verandering in tempo – Vinnig (Presto)

Verander tydmaatteken na enkelvoudige tweeslagmaat (2/2) = halveer die polsslag en bewerkstellig verkleining.

Eerste tema keer terug (maat 392) vir 'n kragtige klimaks

Aksente, crescendo's (uit maat 380) – ff (maat 392)

Maat 392: Almal, 1ste tema kom terug vir kragtige klimaks, fanfare/ seëvierend

- 4.4 Verduidelik die volgende orkesterterminologie en notasie.

4.4.1 zu 2 (maat 355) **albei spelers**

4.4.2 1. (maat 372) **eerste speler**

- 4.5 Skryf uit hoe die altvioolgedeelte in maat 364 tot 365 gespeel moet word.

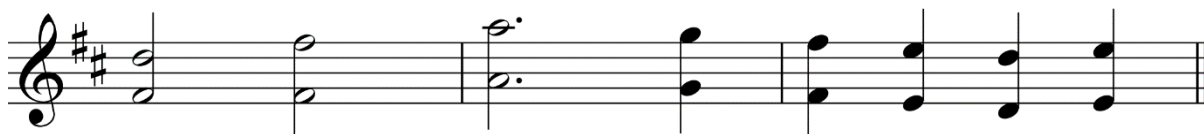

- 4.6 Herskryf die fagotgedeelte in maat 374 tot 377 'n oktaaf hoër in die diskantsleutel.

Elke maat = $1/2 \times 4 = (2)$

- 4.7 Transponeer die klarinetgedeelte in maat 392 tot 394 sodat dit dieselfde sal klink wanneer dit deur 'n klarinet in B \flat gespeel word. Onthou om die nuwe toonsoortteken by te voeg.

Toonsoort = (1)

Note = (1)

- 4.8 Identifiseer die komposisietegniek wat in maat 368 tot 371 in die eerste vioolgedeelte gebruik is.

Herhaling

VRAAG 5

Luister na **Snit 22 (04:00)** en **Snit 23 (05:30)**, wat twee verwerkings van een van jou voorgeskrewe werke is.

In 'n opstel, gebruik die musiek wat jy in Snit 22 en Snit 23 hoor, en jou eie kennis om krities die mate waarin die twee verwerkers van Snit 22 en Snit 23 die oorspronklike weergawe van die stuk herskep het. Jou evaluasie moet op die **elemente van musiek** in elke verwerking fokus.

MOET NIE jou mening oor die gehalte ("goed"/"swak") van die verwerkings gee nie, maar gee eerder spesifieke voorbeelde uit die opnames om te verduidelik hoe die twee verwerkers die oorspronklike werk herskep het.

Benewens jou evaluasie, sluit die volgende inligting in:

- Die naam van die voorgeskrewe werk en die komponis.
- Die styl van Jazz wat deur die voorgeskrewe werk verteenwoordig word.
- Die oogmerk van hierdie styl van Jazz en sy oorsprong.
- Die dekadete die styl van Jazz baie gewild was.

Jou opstel sal volgens die volgende rubriek nagesien word:

RUBRIEK VIR OPSTEL	
20-16	Kandidaat demonstreer duidelik 'n begrip van die vraag, haal feitelike bewyse aan en verwys na elemente van musiek soos melodie, metrum, tekstuur, ens. Voltooi alle vereistes en verskaf 'n insigryke evaluasie van die werke met verwysing na die spesifieke kenmerke van die twee snitte en die kandidaat se eie kennis.
15,5-10,5	Demonstreer 'n begrip van die vraag, voltooi alle vereistes, haal feitelike bewyse aan en verskaf 'n paar verwysings na elemente van musiek soos melodie, metrum, tekstuur, ens., met verwysing na die spesifieke kenmerke van die snitte en die kandidaat se eie kennis.
10-5,5	Voldoen aan al die vereistes, maar demonstreer slegs 'n gedeeltelike begrip van die vraag en beperkte feitelike bewyse. Beperkte verwysing na elemente van musiek soos melodie, metrum, tekstuur, ens., met slegs gedeeltelike verwysing na die spesifieke kenmerke van die snitte en die kandidaat se eie kennis. Daar is 'n wanbalans tussen die afdelings van die opstel.
5-0,5	Demonstreer minimale begrip van die vraag, voltooi nie al die vereistes nie en verskaf slegs 'n vae verwysing na, of gebruik glad nie, die feite, die elemente van musiek of die kandidaat se eie kennis nie. Geen evaluasie word aangebied nie. Daar is geen balans in die opstel nie.

	Snit 22 (04:00)	Snit 23 (05:30)
	Glenn Miller heropgeneem	Rudy van Gelder Uitgawe/2009 Digitaal heropgeneem
Voorgeskrewe werk	One O' Clock Jump (1) Count Basie (1) Swing/Big Band (1) Dans/Vermaak (1) 1930's/1940's (1)	
Tempo / Ritme	Bestendige Swing-tempo – soortgelyk aan oorspronklike Tipiese 'swing'-ritme. Bestendige tempo – matig Gesik vir dans – soos tipies van die styl Pols deur tromme gehandhaaf	Vinniger as die oorspronklike

Metrum	Vierslagmaat	Vierslagmaat
Styl	Groot orkes (Big Band) swing verwerking	Meer soos bebop as swing. Vinnige improvisasies, verlengde refreins
Ostinate	Ostinate word gebruik	Die ostinate word nie hergebruik nie (wat 'n belangrike deel van die oorspronklike is). Ostinate word aan die einde van die elektriese orrelsolo gebruik.
Instrumente	Groot orkes (Big Band) klank. Saksofone Trompette (dempers gebruik), trombone Klavier, tromstel, bas 12-15 spelers Stem (aan die begin) Kontras tussen houtblaas- en koperblaasinstrumente – soortgelyk aan oorspronklike (bv. saksofoonsolo en ostinate op gedempte trompette)	Klein ensemble (meer soos bebop as swing) Trompet, saksofoon Elektriese orrel Tromstel, kontrabas Die orrel word gebruik om belangstelling om die begeleiding interessanter maak.
Improvisasie-instrumente	Klavier Saxsofone Trompet Tromboon 'Verwerkte jazz'. Improvisasies uitgeskryf weens die grootte van die groep. Koperblaas – en houtblaas-instrumente maak beurt om teen agtergrond-ostinate te improviseer.	Lang trompet- en orrelsolos vinnige improvisasie: uitgebreide refreins Lang Trompetsolo Elektriese orrelsolo Saksofoonsolo
Vorm	Inleiding – volle orkes, stem ('wake up boy'). Klaviersolo met ritmegedeelte; boogie-agtige linkerhand in klavier/walking bass. 0'26 Tenoorsaksofoonsolo – met ostinate op gedempte trompette gespeel; Ritmegedeelte. Tenoorsaksofoonsolo herhaal – met effense variasie in solo; gedempte trompette (ostinate) 0'59 Tromboonsolo – begelei deur trom; houtblaas-instrumente in agtergrond 01'16 Tenoorsaksofoonsolo – ostinate gespeel op gedempte trompette 01'31 Hoë trompetsolo met saksofoonostinate (geen verwysing na <i>Oh When the Saints</i>).	Inleiding: saksofoon, trompet, elektriese orrel, tromme, bas. 0'20 Lang trompetsolo. Ritmegedeelte (tromstel, elektriese orrel, bas) 1'52 Elektriese orrelsolo. Ritmegedeelte. 2'18 Elektriese orrelsolo. Trompet, saksofoon tree in en speel ostinate van oorspronklike. 2'47 Elektriese orrel solo met tromstelbegeleiding, bas. 3'28 Saksofoonsolo met tromstelbegeleiding; elektriese orrel ostinaat. 3'57 Saksofoon en trompet – roep-en-antwoord. Elektriese orrel ostinate met tromstelbegeleiding <i>"Oh when the Saints"</i> – aanhaling word nie gebruik nie

	<p>Trompetsolo herhaal</p> <p>02'02 Trompetsolo met saksofoonostinate</p> <p>02'52 Melodie uit 'Six and Seven Times' in saksofone.</p> <p>03'06 Hele orkes aan einde – begin sag, word harder naderend die einde. Saksofone en koperblaas speel ostinate in roep-en-antwoord – verhoog intensiteit tot aan die einde.</p>	<p>4'25 Herhaalde akkorde, saksofoon solo.</p> <p>Hele ensemble aan die einde. Toename in intensiteit aan die einde.</p> <p>"Six and Seven Times" – word in die begin gebruik.</p>
Melodie	<p>Herhalend, aansteeklik, onvergeetlik. Gebruik van sinkopasie in melodie</p> <p>'Six and Seven Times' gebruik aan die einde, asook in die begin (baie kort verwysing in die klavier part in die begin)</p> <p>Het nie die 'Oh When the Saints' aanhaling nie</p>	<p>Gebruik van sinkopasie in melodie</p> <p>'Six and Seven Times' word in die begin van die snit gebruik.</p> <p>Het nie die 'Oh When the Saints' aanhaling nie</p>
Toonsterkte	<p><i>Mezzo forte</i> – <i>forte</i>. Geen uiterstes van dinamiek nie.</p> <p>Crescendo aan die einde.</p>	<p><i>Mezzo forte</i> – <i>forte</i> deurgaans. Deurgaans dieselfde.</p>
Tekstuur	Homofoniese en polifoniese gedeeltes (ostinate)	Homofoniese en polifoniese gedeeltes
Tonaliteit	Majeur; Geen modulasie nie	Majeur; Geen modulasie nie.
Doel	Dansmusiek	Nie vir dans nie, maar meer vir improvisasie.

15 punte beskikbaar vir vergelyking. Kandidate moet na gebalanseerde evaluasie mik.

Nie meer as 9 punte beskikbaar vir óf Snit 22 óf Snit 23.

VRAAG 6

Luister na **Snit 24 (0:42)**.

- 6.1 Identifiseer die Suid-Afrikaanse styl wat in hierdie snit gehoor word en gee EEN rede vir jou antwoord.

**Marabi: Die Marabi akkoordprogressie/I–IV–Ic–V
Herhalende, treffende melodieë
Klavier Ragtime styl**

- 6.2 Op die notebalk hieronder, skryf die akkoordprogressie wat met hierdie styl gepaardgaan. Gebruik die gegewe toonsoortteken en besyfer die akkoorde met die korrekte Romeinse syfers.

Akkoord en Romeinse syfer = (1 × 4)

Luister na **Snit 25 (01:45)**.

- 6.3 Identifiseer die styl van die Suid-Afrikaanse stedelike musiek wat in **Snit 25** verteenwoordig word. Noem EEN eienskap wat in die musiek gehoor kan word.

Kwêla: gebruik van kwêlafluitjie; herhalend; dansbare melodieë, eenvoudige akkoordprogressie

- 6.4 Luister na **Snit 25 (01:45)** en **Snit 26 (02:28)**. Vergelyk die instrumentasie en die lirieke van die twee liedjies en verduidelik watter liedjie effektiewer as protesliedjie is.

Instrumentasie: Die melodie in die eerste vers in Snit 25 word deur 'n kwelafluitjie gespeel. In Snit 26 word dit gesing.

Snit 26 het 'n vier-maat instrumentale inleiding. In Snit 25 word die inleiding gesing.

Lirieke: Die lirieke "ons dak nie, ons pola hier" (ons beweeg nie, ons bly hier) word in Snit 25 uitgelaat, wat impliseer dat die mense bly was om te trek.

Snit 26 sou 'n effektiewer protesliedjie gewees het, weens sy dubbelsinnige lirieke en gebruik van verskillende tale wat die regering gemisinterpreteer het.

Totaal: 100 punte